

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
dr. BALOGHY ERNŐ.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEKET
és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Leszerelt az obstrukció!

Tegnap délután terjedt el városunkban az a szenzációs hír, hogy a képviselőház obstruáló kisebbsége leszerelt, belátta, hogy akadékoskodásával óriási károkat okoz a nemzetnek. Mindenütt óriási örömet okozott e hír, mely mindenesetre gróf Tisza Istvánnak fényes győzelmét jelenti. A leszerelés ténye szoros kapcsolatban van Tisza István gróf miniszterelnöknek a házszabályokat módosító indítványával, mellyel szemben a kisebbség elvesztve a talajt lába alul, meghajolni kényszerült. Tagadhatlan, hogy a leszerelés, amint azt szűkszavú távirataink jelzik, impozáns volt. Férfiasan viselkedett mindkét fél, mindazonáltal gróf Tisza István feltétlen politikai éleslátásának folyamánya volt az, hogy oly fegyvert tudott alkotmányos formák között az ellenfélnek szegezni, mely előtt az meghajolni kényszerült. Fényes győzelmét jelenti gróf Tisza Istvánnak a tegnapi nap, szaporítja a benne feltétlen bizóknak már most is óriási tábort. A parlamentre most a békés munkálkodás napjai várnak. Mindenki vágyakozva tekint eléjük, mert már tényleg itt az ideje annak, hogy az országban a törvényes rend végre valahára helyre álljon és a komoly munka meghozza a maga áldásos gyümölcsét. A leszerelésről szóló távirataink a következők.

*

Budapest, márc. 10. d. u. 2.

(Saját tudósítónktól.) Az obstrukció a ház mai ülésén leszerelt. Tisza gróf erre visszavonta javaslatát. A lelkesedés nagy.

Budapest, márc. 10. d. u. 3.

(Saját tudósítónktól.) A leszerelést Tisza gróf házszabálymódosító indítványának napirendre tűzése előzte meg. Első szónok Thaly Kálmán volt. A miniszterelnöknek lelkére beszélt, hogy vonja vissza javaslatát. Az obstruktorokat pedig kérte, hogy hagyjanak fel az ellentállással, mert a nemzetnek óriási kára van abból. Ezután a miniszterelnök válaszolt és kijelentette, hogy csak azon feltétel alatt vonja vissza javaslatát, ha az obstrukció leszerel.

Ugron állott fel erre és kijelentette, hogy pártja leszerel, ha a miniszterelnök visszavonja javaslatát. Gr. Tisza István erre visszavonta a házszabályjavaslatot. A lelkesedés óriási.

Budapest, (telefonjelentés.)

A ház hangulata nagyon lelkes. A miniszterelnököt lelkesen ünneplik. Holnapra már az ujoncmegajánlási javaslat lesz napirendre tűzve.

Az állampénztár kimutatása.

A pénzügyminiszterium f. hó 7 én tette közzé a magyar koronához tartozó állami pénztáraknak az 1903. év negyedik negyedében, vagyis 1903. évi október elsejétől december végéig előfordult bevételekről és kiadásokról szóló jelentését. Különös jelentőséget az idén az ad a pénzügyminiszterium jelentésének, hogy az exlex állapot batását teljes mértékben visszatükrözi. A bruttóbevételekről és bruttókiadásokról szóló kimutatások szerint az 1903. év IV. negyedében a bevételek összege 48 424 800 korona 5 fillérrel, a kiadások összege pedig 17 205,419 korona 79 fillérrel kisebb volt, mint az 1902. év hasonló időszakában s így az 1903. év IV. negyedének mérlege 31.219,380 korona 16 fillérrel kedvezőtlenebb, mint az 1902. év IV. negyedének a mérlege. Az egész évi bevételek összege 43 703,407 korona 17 fillérrel, az egész évi kiadásoké pedig 31.913,589 korona 11 fillérrel kisebb, mint az 1902. évben, úgy hogy az 1903. év mérlege 11.789,818 korona 6 fillérrel kedvezőtlenebb, mint az 1902. év mérlege.

A bevételeknél mutatkozó nagymérvű visszaesés legnagyobb része az egyenes adókra és a jogilletékekre esik, amennyiben az 1903. évi az előbbieknél 43.509,493 korona 13 fillérrel, az utóbbiaknál 7.462,625 korona 33 fillérrel kedvezőtlenebb, mint az 1902. évi eredmény. Ezt a rendkívüli visszaesést az exlex-állapot idézte elő. A kiadások évi összege a fentiek szerint 31 913,589 korona 11 fillérrel kisebb, mint az 1902. évben, amely eredmény részben szintén az exlex-nek tulajdonítandó, amennyiben az év folyamán csakis az állambáztartás rendes és zavartalan menetének fentartása és brztositása érdekében okvetlenül szükséges kiadások teljesítettek. A kiadások végösszegének ez az alakulása azonban véglegesnek még nem tekinthető, mert a közöstudgyi kiadásoknál a IV. negyedben kimutatott 18 147 700 korona 98 fillér kedvezőbb eredmény csak látszólagos. Vagyis a kiadásoknál kimutatott kedvezőbb eredmény 16 millióra száll alá.

Nagyobb bevételt mutat az 1903. IV. évnegyed az 1902. év IV. évnegyedéhez hasonlítva, többek közt a bélyegeknél 1.311.837 kor. 48 fillérrel, a dohányjövédéknél 1.552.301 korona 10 fillérrel, a vasgyáraknál 1.437.937 korona 87 fillérrel. A lényegesebb visszamaradások a következők: Az egyenes adóknál 25.794.111 korona 35 fillér. A jogilletékeknél pedig 4 092.354 korona 95 fillér. A fogyasztási és italdóknál mutatkozó 7.555.396 korona 55 fillér eltérés annak tulajdonítandó,

hogy az osztrák tartományok által Magyarország javára az átutalási eljárásból kifolyólag megterítendő összegek az előző évtől eltérőleg csak a pótkézelési időszakban fognak elszámoltatni. A sőjövédékeknél 3.842.584 korona 51 fillér eltérés mutatkozik, amit az elárusított só egy részének hitelezés mellett történt átengedése idézett elő. Az államvasutaknál 3 669, 744 korona 20 fillérrel volt nagyobb a kiadás. Az államvasutak hálózatán eszközözendő beruházásokra további 3.762,547 kor. 88 fillért vettek igénybe.

A munkásharcról.

Zombor, 1904. március 10.

A sztrájkot azért találták föl a nyugati iparosvilágban a nyomorgó munkások, hogy a nagy gyárosoktól jobb munkabéreket szorítsanak ki. A gyárosok pedig kieszték a karteleteket és hasonló megegyezéseket, hogy a munkások bérköveteléseit elnyomják. A két ellentétes törekvés Angliában jutott legelőbb nyugvó pontra. Nincs is az angol iparnak párja sehol a világon.

Az ipari fejlődés csirái nálunk, úgy látszik, legelőbb is az ipari élet átkait, a munkások és munkaadók torzsalkodását dagasztották nagyra. Budapesten valóságos sztrájk-járvány van. Pedig hát hol vannak itt a nagyiparosok szerzett milliói, hol az értelmes, jogosan nagyigényű munkások százezernyi tömege? Nem sok van egyikből sem; csak a fenekedés nagy, a mivel egymást igyekeznek megtörni.

Igazság szerint elég sok nálunk az olyan ipari vállalkozó és munkaadó, a kik tőke és szakértelem nélkül, másoknak potomáron kihasznált szellemi és testi munkája árán igyekeznek megélni és gazdagodni. Ezeket nem sajnáljuk. Olyan hajóra szállottak, amelyet a maguk erejével nem birnak kormányozni. Vagy elsüllyednek, vagy átadják a kormányt a legénységnek és vezetőinek s maguk megelegszenek az őket megillető csekélyebb haszonnal. Csak az a baj, hogy a sztrájk romboló szelleme nem válogatós. Szenvednek a jók is, a szakképzettek, a humánusak, a munkásaikat méltányolók. Mert a munkások szolidárisak és ezzel szemben összefognak a munkaadók is. Tehát emészti egymást a munka, a tőke és a szak-

értelem a jó és rossz műhelyben egyaránt.

A társadalomban az osztályok nem egyebek bizonyos gazdasági termelő erők képviselőinél. A mai társadalom nagyjából véve két nagy osztályból áll: a polgárból s a munkásból s a gép állította ezt a két nagy osztályt ádáz harcba egymással szemben.

A gép gyökeresen megváltoztatta társadalmunkban a munkásosztály helyzetét és életviszonyait a gazdasági termelés arányának megváltoztatásával. A régi munkás egyéni munkát végzett, sok mindent elérhetett ügyességével, szorgalmával, nagyobb intelligenciájával; a gép eszközzé változtatta a munkást, ügyessége, szorgalma, intelligenciája mellékes, minthogy a munka legnagyobb, legnehezebb, legfontosabb részét ugyanis a gép végzi. A gép tehát az egyénekből álló munkástársadalmat kooperatív társadalommá alakította át. Ilyen viszonyok között a szociálizmusnak nem lehet más célja annál, hogy a szociálizmus alapelvei: a kooperáció az egyes gyárakról és üzemekről kiterjesztessék az egész város, egy egész ország, talán az egész föld gyáaira. A mai rendszerben a vállalkozó, a tőkepénzes, a részvényes testi munkájával nem vesz részt a termelésben s a termelésből a nagyobb hasznot mégis ő huzza: bőségben, kényelemben él; nemcsak a maga élete biztos, de biztos egzisztenciája van családjának, ha ő maga meg is hal. A munkás ellenben, a ki éveken, évtizedeken át napestig görnyed az egyforma, sorvasztó, lélekölő munkában: alig tengődik, munkaképtelenség esetén nincs egzisztenciája, halálával családjának koldusbotot ad a kezébe s nincs meg még az a reménye sem, a mi a régi munkásnak megvolt, hogy valamikor kiküzdheti magát a bérmunkások sorából, hogy önállóságra jut. Világos tehát, hogy a javak olyan megosztására kell törekednie, amely munkájával arányosabb, mint a hogy a javak a ma uralkodó rendszer szerint megosztlanak. Ezt az aránytalanságot, amely magában is majdnem elviselhetetlen, amely a munkás életét merőben prekáriussá, máról-holnapra való tengődéssé teszi, még növeli, még borzalmasabbnak mutatja: a munkánélküliség örökösen fenyegető réme. A munkás tehát a szociálizmustól a megélés biztosítását várja s neki az a rendszer a legszebb, a legforróbban óhajtott szabadság, a mely a prekárius megélést megszünteti s életét biztos alapokra fekteti.

A szociálizmus termőföldjét, amint azt a történet kétségbevonhatatlanul bizonyítja: a gép s a gépek által teremtetett nagy ipar készítette elő. Nem

véletlenség, nem megérthetetlen misztikum tehát, hogy a munkástömegekre miért hat annyira az a tudományosnak nevezhető szociálizmus, a melyet Marx és Engels tanítanak. A modern, vagy tudományos szociálizmus a régibb szociálizmustól két kardinális pontban különbözik: kívánja az üzemek koncentrációját és tanítja az osztályharcot. Az első törekvés modern, az életért vívott ádáz tusa vezette a fölszínre; a második azonban nem, hisz a társadalmi fejlődés sohasem volt egyéb a társadalmi osztályok surlódásánál. A mai társadalmi berendezkedésben a termelés társadalmi formája tömeges, a javak megosztása pedig egyéni lévén, a szociálizmusnak nem lehet más törekvése annál, hogy ezt az igazságtalan ellentétet az igazságnak megfelelően oldja meg.

Az ipari koncentráció s az osztályharc dogmája lévén a szociálizmus alapja, tanai megszabják az egyes szociálista pártok haremódoit és politikáját is. Ebből magyarázható az a jelenség is, hogy a szociálisták támogatnak minden olyan gazdasági irányt, minden olyan kormányzati törekvést, amely előmozdítja a nagy üzem térfoglalását, ennek az irányába terelvén a gazdasági fejlődést. Ez a törekvés újabb időben legvilágosabban a munkásosztály harcában öltött testet, amely a politikai demokrácia megteremtése mellett a kedvezőbb munkafeltételek s a nagyobb bérek kivívásáért harcol. A szövetkezés, amelyet sokan a jövő szociálista termelés embriójának tartanak, egyenesen erre a célra tendál. A legfogasabb kérdés azonban az a kő, amelyet a szociálizmusnak vagy el kell gördíteni utjából, vagy hasra esik rajta: a jövő társadalmának berendezkedése. Perspektívánk ebben az irányban még csak törekvéseket mutat. A tennivaló itt a meglevő, egyre izmosodó fejlődési irányok következetes kiépítése és logikus összeegyeztetése. Az azonban szinte bizonyosnak látszik, hogy a termelés s a javak megosztása között tátongó örvény csak úgy hidalható át, ha a termelőeszközök a magántulajdonból a köz tulajdonába mennek át. Hogy a gyakorlati életben ez az átalakulás minő formát ölt magára, annak fejtegetése ma még prognosztikálás volna. Bizonyosra ma csak azt vehetjük, hogy az egyre jobban érvényesülni akaró önkormányzati törekvéseknek s a centralisztikus állami fejlődésnek meg kell előbb vinni az élet-halál harcot, hogy elkövetkezességük a szociális berendezkedés idejének teljességé.

Végleges döntés az újtemplom ügyében.

Szerdán és csütörtökön dőlt el véglegesen az újtemplom lelkiekbeni ellátásának kérdése s pontról-pontra megállapították azon módokat, amelyeknek alapján a karmelita rend fogja átvenni az újtemplomot és gondoskodni fog a lelki szükségletek ellátásáról. Szerdán délelőtt a kegyuri bizottság kiküldött albizottsága tartotta meg a csütörtökre összehívott közgyűlést megelőző előértekezletet és jegyzőkönyvbe foglalta a megállapodásokat a karmeliták és a hitközség kiküldöttei között s azt másnap előterjesztette a közgyűlésnek. A szerdai bizottsági ülésen Hoffmann Károly dr. apát-kanonok, érseki megbízott elnököl s kivüle résztvettek pater Soós karmelita rendfőnök, pater Antal karmelita rendtag a szerzet képviselőjében, Hauke Imre polgármester, Fejér Gyula apátplébános, Buday Gergely, Falcione Lőrinc, Bittermann Nándor, Falcione Gusztáv, dr. Thurszky Zsigmond, Paul Kálmán, Gräff Nikáz, Latinovits Szaniszló bizottsági tagok.

Az értekezlet meguyitása után Hauke Imre polgármester indítványára a bizottság elhatározta, hogy mielőtt a telek ügyében további tárgyalásokba bocsátkoznának, mindenekelőtt is kimennek a helyszíni és megvizsgálják azt, hogy mennyiben lesz alkalmas egy rendház felépítésére. A bizottság ezután ki is szállott az újtemplom melletti telekre. Itt Soós páter rendfőnök előadta, hogy a rend egy 50 méteres homlokzattal bíró klastromot akar felépíteni, melyhez szükséges tágas udvart is akar, esetleg később emelendő, illetve szaporítandó melléképületek részére. A tervezet szerint, melyet a rendfőnök ismertetett, az épület elhelyezését úgy kontemplálták, hogy az a templom jobboldali részével összekapcsolva az Erzsébet liget felé nyíljék 50 méter homlokzat hosszúsággal, párhuzamosan a vármegyei székházépületbe vezető uttal. Tehát arccal az Odry és Matzitz-féle házak felé. A jelenben, az újtemplom jobboldalán levő ajtó befalaztatnék és a vele összefüggésben levő terrasszal együtt a tulsó oldalra helyeztetnék át. A rendházat azután erős kőkerítéssel vennék körül egészen a kernyaja—szivaci köutig s onnan bezárólag a templom falazatáig. Midőn a rendfőnök óhajtatását a fentiekben előadta, a bizottság megmérte a telek arcvonal hosszát és ekkor arra a tapasztalatra jutottak, hogy ha az 50 métert megadják, úgy az Erzsébet liget déli csücske elcsuful és a bejáró is megsemmisül. Ezt pedig nem lehet megengedni, mert a gyönyörű parknak egész szimmetriája szenved általa.

Ezért a bizottság nagyrésze arra kérte a rendfőnököt, elégednék meg azzal a 44 méter homlokzathosszal, melyet a felmérés aképen eredményezett hogy a liget ez által semmit nem szenvedne. A rendfőnök belátva az érvelések helyességét, beleegyezett a felajánlott módosítást azzal a kikötéssel, hogy miután így az udvar is kisebb lesz, kárpótolja a hitközség a rendet más helyen oly nagyságu területtel, hogy azon a rendtagok az élelmükhöz szükséges zöldségféléket termelhessék. Ezt a bizottság készséggel megígérte, így tehát a telek kérdése még kitűnő a helyszínén megoldatott.

A telek kérdésének megoldása után a bizottság ismét visszatért és újból megkezdve a tanácskozást. Rögtön rátért azon pontokra, melyeket különböző feltételekként a kegyuraság állított fel az idejövő szerzettel szemben.

Az első feltétel a következő volt:

Beleegyezik-e a rend abba, hogy előre nem látható körülmények beállása: p. o. kibálás, felosztás folytán, a város mint kegyuraság a most tulajdonjogilag a szerzetnek adományozott templomot ismét visszakaphassa?

Soós páter ezt el nem fogadhatónak jelentette ki. És pedig először azért, mert esetleg a jövőben talán egyesek, vagy pártok nem rokonszenveznének a szerzetel és őket kiköltözésre kényszerítenék, úgy elveszne a befektetett tőkét; másodsor a rend maga fel nem oszolhat, csak a provincia. Ez esetben pedig a rend mindenestre gondoskodni fog, hogy a templom istenes hivatásától el ne vonassék és az egyházi szolgálat abban szakadatlanul fenntartassék.

Hasonló értelemben nyilatkozott az érseki megbízott is s csak azon indítvánnyal toldotta meg az előtte szóló szavait, elégedjék meg a kegyur annak sztipulálásával, hogy a rend köteles legyen bármely körülmény beállásával is katolikus célra felhasználni a templomot.

Falcione Gusztáv biz. tag. aggályát fejezi ki afölött, hogy jöhet korszakváltozás és esetleg a rend az országból kitiltatik, mint ahogy pelda arra már a multakban volt és ezért határozottan azt akarja kimondani, hogy ez esetben a templom szálljon ismét vissza a kegyuraságra.

Dr. Thurszky Zsigmond: Megelégszik azzal, ha kikötetik, miszerint e templom csakis egyházi célokra legyen használható, rendeltetési céljától soha el nem vonható, tulajdonjogilag soha senkire át nem ruházható, valamint az egyházi funkció örök időkre szakadatlanul fenntartandó.

Ez indítvány teljes terjedelmében elfogadtatott és irasba vétetett.

Második pont volt, hogy hajlandó-e a rend misét szolgáltatni, beteget ellátni és prédikálni?

Soós páter a haldoklók ellátását kivéve, mely az apátplébános engedélyétől függ, a többire nézve igenlő választ adott.

A harmadik pontban a város biztosította a koldulás jogát, a város területén.

Negyedik pont: Hány tagból fog állani az itteni rendház?

Soós páter: Egyelőre 3 páter, később hat, nyolc, de kéri ezt nem kikötni, mert esetleg időnként nem lehetne a létszámot betölteni.

A bizottság úgy határozott, hogy kikötötte, miszerint három páternek okvetlen kell itt állandóan tartózkodni.

Ötödik pont: a páterek közül egynék okvetlenül bunyevácúl kell tudnia.

Falcione Gusztáv: Hogy bunyevácúnak kell lenni ezt helyesli, de nem horvátoknak!

Soós páter: Ha egy horvátot kellene kiküldeni, úgy el sem fogadnám a templomot. (Éljenzés.) Ami pedig egy német páter kikötését illetné, abba semmiesetre sem megyek bele, mert németül a szükséghez képest mi is tudunk, de germanizálni nem akarunk. (Éljenzés.)

Hoffmann Károly dr.: Én még tovább megyek és azt sem helyeslem, hogy a bunyevác lelkész precizírozva legyen, mert a páterek figyelemmel lesznek a népre és van is egy bunyevác származású tarsuk, aki idejön. Aztán meg végre valahára csak megjön már az az idő, hogy a bunyevácok itt is megmagyarosodnak és nekünk a legszentebb kötelességünk a magyarosítás! És ha azután be fog követ-

kezni ez a remélve remélt boldog idő és marad majd vagy három-négy bunyevác, aki nem akart, vagy nem tudott megmagyarosodni, nem e fog az hivatkozni arra, ami írásban van, hogy neki joga van egy bunyevác lelkészt örök időkre követelnie? Nem lesz ez furcsa állapot? Bizzunk meg a fiazafias rendben, ők majd gondoskodnak minden nemzetiségű hívőről és ne stipuláljunk olyan jogokat, amelyek a jövőben nagy hátrányokat szülneek.

Dr. Thurszky Zsig: Legalább mondjuk ki, hogy eleinte.

Hauke Imre: Szintén aggályai vannak, mert javarészt a bunyevácok építették a templomot.

A bizottság úgy határozott, hogy e pont úgy lesz szövegezve, hogy a hívek nyelv-szükségletéhez képest fog a szerzet lelkészről gondoskodni és nem lesz határozottan kikötve a bunyevác lelkész.

A következő pont volt, hogy az átadás után a rend a hiányzó felszerelésről gondoskodni köteles és átveszi a főoltár hátralékos költségeinek törlesztését. A kegyuraság átadja egyszersmind az óvadékok és egyéb fizetések kiadása után a hátralékos összegeket. Határozatba ment tovább, hogy az átadás megtörténtével a városra, mint kegyurra nézve minden további kötelezettség megszűnik s minden továbbiról a rend köteles gondoskodni.

Következő pont: Alapítványi miséket a szerzet nem vállalhat s csak egyes miséket szolgáltathat.

Soós páter: Ezt nem fogadhatja el, mert ehhez a szerzetnek kanonilag joga van.

Hoffmann Károly dr.: E kérdés az egyházi hatóságra tartozik.

Falcione Gusztáv: Mi azért vettük fel e pontot, mert nem akarjuk, hogy a régi egyházunk megrövidüljön.

Soós páter: Mi nem rövidítjük meg, mert a meglevő alapítványokból nem veszünk el semmit.

Falcione Gusztáv: Én úgy gondolom, hogy a misepénzekből a pap, sekrestyés és harangozó díjainak kiadása után a fölösleg a régi egyházat illesse.

Hoffmann Károly dr.: Ezt az alapítóokra oktrojálni nem lehet, mert az töltik ftgg, hogy melyik templomnak juttatják az alapítványt. Ami alapítvány van az marad, ha pedig újakat a karmelitáknál tesznek, úgy az azokat illeti jogszerűleg.

Határozatba ment, hogy a kérdés rendezése az egyházi hatóságra bízatik.

Ezek után határozatilag kimondatott még, hogy az összes pénzek, amelyek az újtemplomban befolytak, a templomot illetik; ha a villanyvilágítás bevezetetik, a város kedvezményes díjtételt fog kieszközölni; szép és modern épület lesz emelendő; a tervek előre beterjesztendők lesznek.

Végül a noviciatus felállítása tekintetében Soós páter kijelentette, hogy oda fog hatni, miszerint az Zomborban legyen.

Ezzel a szerdai ülés déli 1/2 órákor véget ért.

Csütörtökön délelőtt tartotta ezután az egész kegyuri bizottság közgyűlését. A gyűlésen Hauke Imre polgármester elnököl és résztvettek azon: Hoffmann Károly dr. apátkanonok, érseki megbízott, Fejér Gyula apátplébános, páter Soós a magyar karmelita rend tartományi főnöke, páter Antal rendtag, Radány Péter, Szilágy József, Gräff Nikáz, dr. Alföldy Árpád, Veigand Ferenc, Auth György, Paresetich Mihály, Paul Kálmán,

Schnur Lajos, Fratricsevits Béla, dr. Donoslovits Vilmos, Mayer István, Falcione Nándor dr., Veszelyovszky Péter, Bosnyák József, Kandler József, dr. Thurszky Zsigmond, Józits István, Lang Gyula, Sztrilich Zsigmond, id. Heindlhofer Róbert, Ugrý Mihály, Pfale Jakab, Ast Vince dr., dr. Danninger Ádám, Buday Gerő, Latinovits Szaniszló, Loógó Simon biz. tagok.

A közgyűlést Hauke Imre polgármester 10 órákor nyitotta meg. Megnyitása után Latinovits Szaniszló városi tanácsos, mint a kegyuri bizottság előadója teljes terjedelmében felolvasta mindazon részleteket, melyeket az albizottság megállapított és amelyet a fentiekben leközöltünk és azokat, miután az előkészítő bizottság is elfogadásra ajánlotta, a közgyűlés élénk helyeslés mellett elfogadta.

A bunyevác lelkész alkalmazásáról szóló pont lett akként módosítva, hogy a rendnek kötelességévé tétetett a hívek nyelvi követelményeinek mindenkor eleget tenni.

Ezzel az újtemplom ügye véglegzetetett és folyó évi augusztus hó 20-án fel fog szenteltetni.

A tárgyalás befejeztével szólásra emelkedett Hauke Imre polgármester és mély figyelem közepette szép szavakkal köszönte meg Császka György érseknek a város iránt tanusított nagylelkűségét és megkérte az érseki megbízottat, tolmácsolná a kegyes főpásztor előtt a hitközség igaz báláját és köszönetét. Egyben a polgármester indítványára köszönő sürgönyt intéztek az érsekhez és egyuttal értesítették a véghatározatról.

A köszönő sürgöny elküldése után a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Latinovits Pál főispánnak, Hoffmann Károly dr. apátkanonok, érseki megbízottnak, Horváth Győző dr. irodaigazgatónak, dr. Révay Tibor érseki titkárnak. Ezután Soós páter emelkedett szólásra és kérte a hitközséget, hogy őket a jövőben támogassa és utána dr. Hoffmann Károly érseki megbízott mondott köszönetet a jegyzőkönyvi elismerésért.

Ezzel a közgyűlés lelkes hangulatban véget ért.

H i r e k.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter Voda József újvidéki törvényszéki díjnokot a szablyai kir. járásbíróshoz irnokká nevezte ki.

Istentisztelet. Az ágost. evangélikus hívek részére f. hó 13-án d. e. 9 órákor istentisztelet fog tartatni a helybeli imaházban.

Lyceumi előadás. Vasárnap f. hó 13-án d. u. 6 órákor dr. Baloghy Ernő, lapunk főszerkesztője tart előadást. Az előadás tárgya: Ruskin: A goth építkezés. Az előadás a városháza nagytermében tartatik, ingyenes és mindenkinek szól. Jegyek nem adatnak ki.

Halálozás. Sztojsits István m. kir. pénzügyi számgyakornok szerdán e hó 10-én életének 23-ik évében elhunyt. Temetése tegnap délután 1/2 órákor ment végbe nagy részvét mellett. Elhunytáról a családon kívül a pénzügyigazgatóság tisztikara adott ki külön gyászjelentést.

Március 15. Bácsszentivánon. A bácsszentiváni „Kaszinó Egyesület” 1904. évi március hó 15-én saját helyiségeiben az 1848-ik évi szabadságharcunk emlékére hazafias ünnepélyt rendez. Az ünnepély programja a következő: Reggel 8 órákor ünnepélyes báladó istentiszteletre testületileg a templomba menet. Műsor: 1. „Himnusz.” Előadja a férfiak. 2. Magyar ünnepi beszéd. Tartja Kleiner Dezső. 3. Március 15. (Endrődy-től.) Szavalja Kleiner Dezsőné urasszony. 4. „A szabadság ünnepére.” Szini költemény.

Irta: Kozma A. Közreműködnek: Eckert Lujza k. a. Dr. Fischl Manó. Lippert Ferenc. Vogl István. Kostyák János. Kleiner Dezső. 5. Német ünnepi beszéd. Tartja főt. Flaeb István. 6. „Talpra magyar“ németben. Szavalja Haubert János. 7. „Szózat“. Éneklük a jelenlevők, mely közben „A múlt és jelen“ élőkép mutatatik be. Este 1/2 8 órakor a tűzoltótestület és a diszfűzerek fáklyásmenettel rendezve vonulnak a kaszinóba.

A D. M. K. E. osztályai. A Délvidéki magyar közművelődési egyesület március hó 8-án tartotta első igazgatósági ülését. Ez alkalommal öt különböző osztály alakult abból a célból, hogy a kulturegyesületnek magasabb feladatai megoldásában tudós, helyes eszmék fölvetése által segítségére legyenek. A kulturostály egyik elnöke dr. Gószdu Elek zombori kir. törvényszéki elnök lett. A gazdasági osztály egyik elnöke Latinovits Géza országgyűlési képviselő. A kereskedelmi osztály alelnöke pedig Zsulyevits Ernő, a felső kereskedelmi iskola igazgatója lett.

Mulatság Szivacon. Az ó. és újszivaci községi segéd- és kezelőszemélyzet Szivacon, Huber Péter szállodájában 1904. évi március 15-én „Bács-Bodrog vármegye községi segéd- és kezelőszemélyzet nyugdíja“ alapja javára hangversenyyel egybekötött táncvigalmat rendez. A hangverseny műsora a következő: I. Prolog. Mondja: Eimann Karoly. II. Műdalok. Négyes férfikarban énekelnek: Bolez Henrik, Merker Fülöp, Müller Sándor és Pavlovits Szávó. III. A vár és kunyhó. Melodráma. Ewinger Ferenc szavallatát zongorán kíséri Poór Margit k. a. IV. Magyar dalok. Énekelnek: Bolez Henrik és Pavlovits Szávó. V. Alkalmi költemény. Szavallja: Kovácsfy Antal. VI. Záró beszéd. Mondja: Bratyevacszy Vitályos. Belépőjegy személyenként 1 kor. Kezdeté este 8 órakor.

Halálozás. Löbl Zsigmond torzsai földbirtokos folyó hó 6-án életének 44 ik évében hosszas szenvedés után Arcoban meghalt. Tetemeit az arcoi izr. temetőben tettek örök nyugalomra.

Március idusa Bezdánban. A bezdáni magyar asztaltársaság a bezdáni olvasóköri dalárda közreműködésével 1904. évi március hó 15-én este 8 órakor saját helyiségében (Perr féle vendéglő) március idusa emlékére ünnepélyt rendez. Az ünnepély sorrendje: 1. Szózat. Éneklük a dalárda. 2. Elnöki megnyitó. Mondja Bence Ambrus. 3. Március 15-én. Oda Ábrányi Emiltől, szavalja Bence Mariska k. a. (mint vendég). 4. Március Idusa. Irta és felolvassa Szilágyi Lajos (mint vendég). 5. Hazánk. Férfikar Wimmertől. Éneklük a dalárda. 6. Emlékezés a nagy napról. Irta és felolvassa Molnár Ferenc. 7. Fohász. Férfikar Huber Károlytól. Éneklük a dalárda. 8. Pusztán. Költemény Tompa Mihálytól, szavalja Jámbor Béla. 9. Elnöki záró. Mondja Bence Ambrus. 10. Himnusz. Éneklük a dalárda.

Új politikai lap Baján. Bajáról írják: A „Bajai Hírlap“ c. társadalmi hetilap legközelebbi száma — március 15-én — mint politikai újság és mint a bajai szabad- elvű párt hivatalos orgauuma fog megjelenni. Főszerkesztője dr. Lemberger Árnin bajai ügyvéd, felelős szerkesztője Horovitz Gusztáv.

Kitiltottak a kórházakból. A belügyminiszter közzé teszi, hogy Müller Benedek obecsei szülötésű, 25 éves nőtlen gépész, szimuláns beteget Magyarországon összes kórházaiból kitiltotta.

Értesítés. A gőzgépezők és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgái Szegeden, április hó 10. napján d. e. 9 órakor a Szeged alsóvárosi új vízmű telepen fognak megtartatni. A vizsgalati kérvények kellően felszerelve a m. kir. ker. iparfelügyelőséghez (Szilágyi-utca 1.) beiktandók.

Szerencsétlenség. Monostorszegről írják: Vagyotzky János ferencsatornai gépész és Hetzl Miklós fűtőt folyó hó 5-én a „Türr István“ nevű kis gőzösn sulyos baleset érte. A kazánból kiömlő forró gőz különösen Hetzlt úgy leforrasztta, hogy az a sérülések következtében betegen fekszik. Vagyotzky sérülései jelentéktelenebbek.

Csalás pénzváltással. Grafina Béla, Babik Boskó és Bernhard Miklós csavargók a szabadkai hetivásáron pénzváltással többeket megcsaltak, még pedig úgy, hogy az apró pénzt előbb a markukba olvasták, de az átadásnál néhány pénzdarabot mindig visszatartottak. A rendőrség mindhármukat letartóztatta.

Március 15. A paripási műkedvelő kör március idusát a következő programmal ünnepli meg: d. e. 9 órakor istentisztelet a róm. kath. templomban. 1. Szózat. Éneklük az ifjuság, zenével kíséri a tűzoltóság zenekara. 2. Elnöki megnyitó. Tartja Szalay József községi jegyző. 3. Március idusa. Tartja Heinecz Bálint tanító. 4. Előre. Szavalja Brunner Antal tanuló. 5. A madár fiaihoz. Szavalja Ivencz Margit tanuló. 6. Járjatok be minden. Éneklük az ifjuság. 7. A szabadságharc története. Tartja ifj. Ams Márton. 8. Kik voltak a honvédek. Szavalja Weber Ferenc tanuló. 9. Talpra magyar. Éneklük az ifjuság. 10. A gólya. Szavalja Striczki György tanuló. 11. A magyar nyelv. Szavalja Hirschenberger Éva tanuló. 12. Talpra magyar. Szavalja Ósz János tanuló. 13. Hymnus. Éneklük az ifjuság, kíséri a tűzoltóság zenekara. Esti 7 órakor társasvacsora Weinrauch nagyvendéglőjében.

Durva boszu. A vandálokra emlékeztető kegyetlenséggel boszulta meg magát Hennings Frigyes cs. és kir. századoson egy eddig ismeretlen haragosa. Az eset szerdán este történt. Hennings kapitány nejével apósától hazajövet, amint lakásának ajtaját felnyitotta, meglepődve tapasztalta, hogy az ajtó nem akar kinyitni. Erre egyet lökött rajta s az így támadt résen belépett a szobába. E pillanatban kinos látvány tárult eléje. A szobának összes butorzata a földön felfordítva szerteséjjel volt hányva. A székek és asztalok mind fel voltak fordítva, a tükörökön álló csecsebecsék pedig a padlón összetörve. De ez még nem volt elég. Amint a kinosan meglepődött házaspár ámulva a másik szobába lépett, elémülve konstatalta, hogy az ágyakból az összes fehérenemű hiányzik és a szobában rettenetes füstszag van. A százados ezért rögtön a kályhához ment s itt újabb meglepetés várt reá, mert a kályha ajtaja be volt dugaszolva a selyem paplannal és ágytakaróval. Azonkívül egy értékes szőnyeg közepén ki volt égetve. E szobában is minden fel volt dülva és az ablakon levő függönyök leszaggatva, továbbá minden tárgy gyertyacseppekkel bemocskolva. Képzeltető Henningsék szörnyűtlődése, midőn e határtalan pusztítás előttük feltárult. Első pillanatra betörőkre gondoltak s ezért nyomban a szekrényekben levő értéktárgyakat nézték meg, vajjon nem-e hiányzik valami. Szentül meg is voltak győződve, hogy kirabolták őket, mert a szobaajtón látható is volt a külső erőszak nyoma. Annál érthet-

lenebb volt azonban, hogy az értéktárgyak és a pénzből semmi sem hiányzott. Minden meg volt. Hennings kapitány rögtön értesítette a rendőrséget az esetről s most az van hivatalva a rejtélyes ügyet felderíteni. Mindenesetre titokzatos a dolog, legvalószínűbb azonban, hogy boszúból követte el valaki. Részint azonban ez is érthetetlen, mert Hennings Frigyes kapitány mint derék és humanus tiszt van általán ismerve, akinek aligha akad haragosa. — A vizsgálatot megindították s egyelőre a százados legényét vallatják. A vizsgálat valószínűleg pár nap múlva ki fogja deríteni, hogy ki volt ez a feltámadt vandál.

Öngyilkos földbirtokosnő. Szabadkai tudósítónk írja: A jólét, a boldog családi élet sem bírja feledtetni a testi szenvedéseket. Wachtler István sebesiesi földbirtokos neje is földi javak közepette, szerető család által környezve megelégedetten élt addig, míg a pusztító kór nem fészkelte be magát testébe és azóta a lélek is megtört a test gyötrelmei folytán. Családja és orvosa mindent megtettek szenvedéseinek enyhítésére, de a gyöngéd bánásmód nem bírta ellensúlyozni a szenvedéseket és a szerencsétlen, még csak alig 40 éves nő tegnapelőtt délután 4 órakor Széchenyi téri lakásán, mialatt hozzátartozói egy pillanatra magára hagyták, egy hatalmas konyhakést döfött a hasába. Tettét rögtön észrevették és orvosért szaladtak, aki azonban nem sokat segíthetett az öngyilkos nőn, mert a markolatig beszurt kés nagy pusztítást vitt véghez a belekben. Még az este kiszállították a kózkórházba, ahol most élet halál között lebeg.

Schweidel József szobrára adakoztak:

XL.

A XXXIX. kimutatás szerint volt 15712 K 70 f.	
Ifj. Dsida Antal Gákova	4 K — f.
Dudás István Zenta	6 K — f.
Parcselitits József Szóntha	3 K — f.
Dietrich Jakab Okér	1 K — f.
Balassa József Petrovoszelló	9 K 20 f.
Pesti Napló Gömöri Jenő gyűjtése	4 K 10 f.
Bujdosó Pál Temerin	2 K 60 f.
Eckert Gyula Petrovoszelló	3 K — f.
Falcione Lőrinc	10 K — f.
Garay József Bácsdoroszló	2 K — f.

Mayer István újabb gyűjtése: Pravadovszky István Pécska 4 kor., Neumann N. Budapest, Herczog Viktor Budapest, Weisz Lajos Budapest, Kralupper F. B. Budapest, Boloodszky Ferenc Bécs, Huber Lipót Kalocsa 2—2 kor., Erényi G. Neuschatel, Stampfer János Troppau, Schwarz Henrik Szeged, Smekál József Kisköszeg, Tacherne János Trieszt, Szeszler N. Bécs, Lohser Károly Budapest, Suszter Rezső Ujvidék, Türk Salamon Szeged, Putzker Károly Bécs, Kürthy Károly Bécs, Egy vig társaság, Sulyok Ferenc Sirokopolye, Cselikovits Vilmos Ujvidék 1—1 kor., Kogler Károlyné Zombor 1 kor. 10 fil., Borus János Omorovica 60 fil. 31 K 70 f.

Gombos Béla Obecse 5 K — f.

Pozsonymegyei alispán gyűjtése 50 K — f.

Összesen 15844 K 30 f.

Zombor, 1904. március 8-án.

Steiner Lajos, pénztáros.

Művészet — Irodalom.

Blaha Lujza Szabadkán. Szabadkán, ahol legutóbb Kláry Klára vendégszerepelt, most ismét Blaha Lujza, a nemzet édes szavú csalogánya fog fellepni. Még mielőtt megállapítva jövetelének napja, de a darabokat már megválasztotta. Első este a „Menyecskek“ ben lép fel, második este „Náni“ t játsza el s ha sikerül őt még egy estére megnyernie a szabadkaiaknak, úgy a „Piros bugyellár“ban fogja vendégszereplését befejezni. Fogadtatására már most folynak az előkészületek és az nagyon impozánsnak ígérkezik. Ma értesültünk, hogy Blaha holnap kezdi meg vendégszereplését Szabadkán.

A velencei kalmár. Az itt működő szerb színtársulat szerdán hozta színre Shakespeare-nak e kitért színművét. E darab eltekintve az erkölcsök és előítéletek változásától, már régóta első rangot vívott ki magának a klasszikus színpadon. Shakespeare-nak gonosz zsidója kiszorította Cumberland-nak jószágos zsidóját. A filozofáló hallgatóság között pedig bizonyos népszerűsége tett szert Shylok, azok előtt t. i. akik azt vallják, hogy a zsidó boszúja legalább is annyira jogosult, mint a keresztény gyűlölet irántuk. Shylok jelleme mindenesetre különös és érthetetlen az első pillanatban. De ha elképzeljük, hogy ő egy egész fajnak bántalmait, lealáztatását képviseli és boszúvágya a sok mocskolásnak, gyaláztatásnak folyománya, úgy el kell ismerünk, hogy igazságos ellenfél. Szigorú, eleven és mely érzék az igazság iránt egyestől benne az elkeseredéssel és boszúvágyal. A boszú utáni vágy elvalasztatatlantól a keserű érzéstől, melyet az elszüvegett bántalmak okoztak benne és nekünk csak rokonszenvezünk kell azzal a büszke önértéssel, „mely az ő zsidó batyúja alatt rejtve van“ és amely az ismételt céltudatos provokálás által dühre gerjesztetik és mely önértéke midőn az egész faj meggyaláztatásáért fellázad, őt a bírósági ítélet dacára koldussá és egy szárcalomraméltó megvetett alakká degradálja, az örületig sodorja. Minden feleletében, melyet a bíróságnak ad, benne van az a meggyőződés, hogy fájának törvényei szerint cselekszik s habár előttünk mint a legutolsó fanatista áll is, a szokás, a vallás az ő álláspontjából véve igazolja egész boszúvágyát és gyűlöletét Antonio iránt. Antonio pedig a helyett, hogy az ő szemrehányásaiban az igazságot és a jogszerűséget elismerné — amit persze akkor egy tekintélyes katolikus kalmár se tett volna meg — megvetőleg célozva arra, hogy kutyának nevezte valamikor, feleli: „Szeretnék ismét úgy nevezni, leköpní és kilökní...“ A törvényszék előtti jelenet mielőtt Porcia belép, mesterműve a drámai művészetnek. Az élelműség, a szenvedélyes szónoklatok, a jogtudomány pompásabbnál pompásabb alaptörvényei, a beleszótt humor és szarkazmus s az egyes személyeknek ingadozása remény és félelem között és a katasztrófa tökéletessége és pillanatnyi beállta utólrhetetlenek. Shylok, aki a maga védője, pompásan védekezik és győzedelmeskedik minden szemébe dobott vád fölött és perét csak egy jogi hiba folytán veszti el. Boszújának szenvedélyes ereje felkeltik minden képességét és ő megküzd minden akadályal, akár bizonyíték vagy gunyos vice legyen az, egyforma komolysággal és önuralommal. Jelleme hajszálnyira jellemezve van a darab kevésbé kiemelkedő részeiben és azokból megismerjük

egész életförténetét. Egész származását, jóletét, hazias takarékoságát és szeretetteljes odaadását leánya Jessica iránt, kit minden kincsénél jobban imád; szerelmi regényét neje Leah iránt, kinek midőn az eljegyző gyűrűt átadja így szól: „Nem adnám oda ezt (a gyűrűt) a világ minden kincseért.“ Mily finom héber vonás rejlik e kijelentésben!

Porcia nem lehet rokonszenves előttünk éppen úgy, mint komornája Nerissa sem. Porcia egy bizonyos nemével bír az affektációnak és kicsinyeskedésnek, amely Shakespeare-nak nőinek rendszeren nem szokása, de itt nagyon is helyén való, midőn az ügyész szerepét átveszi és eredménynyel játsza le. A marocói herceg között lefolyó kazetta jelenet sem ragad bennünket csodálatra. Jessica jobban tetszene, ha édes atyját nem csalná meg és Lorenzo is, ha nem venni el a zsidóút azon módon, hogy nem átálja egy becsületes zsidót halálosan megsérteni. Graziano mint alárendelt jellem, pompás. Egy beszéde, amelyet védelmére mond, egész tárháza a bölcseségnek.

Az egész színműnek jóleső kibontakozása az ötödik felvonásban van és bizonyítéka a nagy britt hatalmas geniejének. Mily szép Porcia párbeszéde házába való visszatértekor, mely azzal végződik: Csitt! Lupa Endymounnal szendereg, fel ne költsétek! Egy egész halmaza a szikrázó gondolatoknak és természetes átmeneteknek van e sorokban.

Már most ez odavetett vázlat szerű jellemzés után a kérdés merült fel, vajjon mint kell Shylokot szemelyesíteni. Akik eddig látták, vén embert ismertek meg benne siránkozással vegyest átkozódással. Kean volt az első, aki ennek ellene tett és abból indulva ki, hogy az egész darabban csak egyszer történik célzás Shylok életkorára e sorban: „Bassanio és az öreg Shylok itt állottak“ azt állította, hogy ez még nem igazolja a gyengésséget is egyszersmind és úgy ábrázolta őt, mint egy javakorabeli férfit, kinek egy 17—18 éves férhezmenendő leánya van. Es ez a helyes. Mert nagyon messzire mennék, ha őt egy meggyőrdött vén testnek néznék és azt hinnék, hogy egész gondolkozása a boszú jármába van fogva. Szó sincs arról. Mert ő nemcsak a boszúban esing, hanem más eszméi is vannak, amit ruganyossága, erős gondolkozása bizonyít.

Nagyon helyesen fogta fel szerepét a szerb színtársulat egyik legtehetségesebb tagja Ruzsits, aki Shylok szerepében a költő eszméjének megfelelő alakítást végzett, nem törődve azzal, ha a tömeg azt is mondja: Lehet bár a költő képzeletében Shylok ilyen, de nekünk nem tetszik. A közönség e szerepben mindvégig a borzalmasat óhajtja, Ruzsits viszont finom érzéssel éppen azt a bámulatos élelműséget domborította elő, mely leghebb jellemzője ezen alaknak. A nézőtér közönsége legjavarészt gyermekekből állott s így nem csodálatos, hogy éppen azon jelenetek keltették a legnagyobb hatást, ahol a szenvedélyes deklamációk inkább a kiabálásba és a borzalmas mimikákba mennek át. A komolyabb rész azonban őszinte elismeréssel adózott Ruzsitsnak ama finom utanszok kiemeléseért, amelyek az alaknak igazi értéket adnak és amelyeket kitértően karakterizált. Antonio szerepén Lukits, aki igen tehetséges színész, érzéstartó alakítást végzett. Porcia szerepét Bakalovitsné kissé hidegen játszotta és átsiklott azokon a részekben, amelyek éppen e szerepnek nyomatékot adnak. Megjelenése azonban impozáns volt. Vilovácné Nerissa

szerepében vontatottan játszott s inkább a nézőtér foglalta el, mint a darab. Nagyon kedves volt és stilszerű toalettjével kitért Dobrinovitsné, aki kicsiny szerepének is fel tudta használni minden előnyeit. A férfiak közül jók voltak: Barjaktarovits, Dusanits, Vaszilyevits, Sztojanovits, Dinits, Stefánovits, Bakalovits, Vilovác, Kozlovits. A rendezés kifogástalan volt s csak arra figyelmeztetjük a rendezőt, hogy úgy mint a Vereshajuban, a magyar parasztok nem hordanak kerek szerb kalapot, úgy a dogéknak nem volt koronájuk.

T. Z.

Liszt Ferenc élet- és jellemrajza.

Krupp Vilmos felolvasása a zombori szabad liceumban.)

Liszt mint zeneszerző, rendkívül sokoldalú: a zenének csaknem minden ágában irt maradandó becsü műveket, az egy operát kivéve, amelylyel csak egészen ifju korában próbálkozott, de komolyabb kísérletet nem tett. Költészetének legbájosabb eredményei Années de pélérinage „a bolyongás évei“ címen láttak napvilágot. Ezen művei azon időkből származnak, midőn szinte megutálva a világot, visszavonult, hogy tisztán költészetének éljen. Az e címen összefoglalt szerzeményei három sorozatból állanak. Az első svájei tartózkodásáról, a 30-as évek elejéről, a második olaszországi bolyongásaiból, a 30-as évek végéről s a harmadik római tartózkodásából, a Villa d'Este ből ered. Mindezen szerzemények azon benyomások következményei, melyeket benne a természet szépsége, az egyes helyekhez fűződő történeti emlékek keltettek. Egy zeneköltő sem volt képes a természetnek és az emberi életnek benyomásait úgy kifejezni, mint Liszt. Ő valószínű zenei festője volt ezen érzéseknek. Minden egyes jelenség, ami lelki szeméi előtt megjelent, rögtön dallá változott át s azért ő volt a szorosán vett program vagy más szóval a festő zenének megteremtője. S ennek különösen szimfóniai zenekölteményeivel vetette meg alapját. Ezekhez majd történeti személyeket használ fel, pl. a Tassoban, melyben a gyöngéd, bánatos s egyuttal nagyszerű költőt mutatja be; vagy pl. a Haroide funébreben, mely az aradi 13 emlékére készült, a fájdalom nagyságát festi be; majd költői személyeket használ föl, pl. az Orfeuszban, mely a poétikus átszellemültség megtestesítése vagy a Prometheusban, mely az előbbivel ellentétben az antik merevséget és keserűséget mutatja. Felhasznál idealisztikus benyomásokat is, pl. a hegyi szimfóniában, mely a valóságból menekülő merengés megtestesítése. A régi formákhoz nem köti magát s a szimfóniát úgy alakítja, ahogy az eszme és a kifejezés menete igényli. Magyar rhapszódiai a magyar népet mutatják be az ő költői és szilaj oldaláról. Ezekben nyilatkozik meg különösen a szenvedélyes cigányzenének hatása, amely zenének, különösen Biharinak, a híres cigány primásnak hatása Lisztben kitörülhetetlen nyomokat hagyott hátra. Ezen rhapszódiaiban kifejezi a magyar nép szenvedéseit, reményeit, küzdelmeit és diadalait s összes jó és rossz tulajdonságait.

Meg kell említenem dalait, melyeket a legkiválóbb költők verseire készített s főképp említést érdemelnek azon páratlan átiratok, melyeket Weber, Mendelssohn, Schumann, Bethoven s főképp Schubert dalairól készített. Ezek közül egy Mendelssohn dalt lesz szerencsénk élvezhetni. Egyáltalán Liszt utólrhetetlen volt az átiratokban, melyeket operákból vagy más zenekari művekből zongorára

készített. Egy ilyen átirat a műsorban is szerepel Izoldens Liebestod címmel, melyet Wagner Tristan és Izolde című dalműve után készített.

Oratóriumait sem szabad elhagynom annál kevésbé, mert ezek képezték kiinduló pontját azon törekvésnek, hogy a katolikus egyházi zenét megreformálja. S tényleg az ezekben lévő karénekek már egészen az új egyházi zenére emlékeztetnek. Két nagy oratóriuma van: az egyik a magyarországi szt. Erzsébet legendája, a másik Christus c. oratóriuma; a harmadik szt. Szaniszló: befejezetlenül maradt reánk.

Már nevelésénél fogva rendkívül vallásos lévén, bántotta őt, hogy a katolikus templomokban, főleg Olaszországban, még a szt. Péter templomban is Rómában, a legújabb operák dallamait játszották: ez vitte őt rá, hogy midőn 1863-ban Weimart elhagyta s Rómában telepedett le, reformáló munkáját a katolikus egyházi zene terén megkezdje. Följuttotta a régi igazán vallásos szellemben dolgozó zeneművészeket s mégis azok szellemében írt, anélkül, hogy szolgailag utánozta volna azokat. Fáradságtalan buzgókodásának sikerült kivinni, hogy Rengensburgban egy iskolát létesítsenek, mely tisztán az egyházi zenében oktassa ki növendékeit. Nevezetesebb miséi: az esztergomi ünnepi mise, melyet az esztergomi bazilika felszentelésére 1857-ben, s a magyar koronázási mise, melyet I. Ferenc József koronázási ünnepére írt s a melyet a Mátyás templomban akkor elő is adtak. Itt említem meg, bár már előbb kellett volna szólnom róla, hogy írt ő egy királyhimnuszt is, melyhez a szöveget Abrányi Kornél készítette. E királyhimnuszt a m. kir. operaház megnyitásakor a díszelőadáson kellett volna elénekelni. Csakhogy egy kis baj volt. Liszt azt teljesen magyar stílusban készítette s a himnusz motívumát a „Hej Rákóczy, Beresényi“ c. kuruc daltól merített. Már pedig ilyen kuruc hangokkal a királyt ünnepelni nem lehetett. Nem is énekeltek.

Liszt életének legutolsó pillanataig a zenével foglalkozott s életének végén még egyszer körülragyogta őt az a fény, az a dicsőség, amelyben életének kezdetén volt része. 1886. tavaszán 75 éves korában nem állhatta meg, hogy külföldi meghívásoknak engedve, hangverseny körútra ne induljon Francia és Angolországba. A közönség ép úgy ünnepelte, a koronásfők ép úgy meghajoltak előtte, mint évekkel azelőtt, élte virágjában. A lenyugvó nap utolsó sugarai voltak ezek, melyek életének alkonyát bearanyozták. Még Oroszországba is el akart menni, ennek azonban gátat vetett a halál, mely nagy lelkét 1886. július 31-én halandó porhüvelyéből kiröppenni kényszeríté. Teste Beyreuthban nyugszik, szelleme közöttünk lakozik.

(Vége.)

HIRDETÉSEK.

Tenyészbika eladás.

Csonoplán Guldi Péternél
385. hsz. a. egy jól kifejlett
siementhali tenyészbika el-
adó. Tenyészigazolvánnyal
bir.

Zombori juhturó.

Tisztelettel alulírott becses tudomására hozom a nagyérdemű kereskedő uraknak, valamint a fogyasztó közönségnek, hogy **folyó évi március hó 1-től fogva legjobb zombori juhturót** szállítok és pedig 6 kilótól kezdve nagyobb fabödönyökben napi árért.

A megrendeléseket gyorsan és pontosan esz-
közlöm.

Arjegyzéket kívánatra díjmentesen küldök.

Tisztelettel

Dalycsev Dusán,

zombori kereskedő és juhturó szállító.

5-1

586. szám.

1904.

Pályázati hirdetmény.

Bácsfeketehely közönségben elhalálozás folytán egy **gyalogrendőri** állás megüresedett. Felhivatnak pályázni akarók, hogy a rendőrségi szervezési szabályrendelet 7. §-a szerint felszerelt kérvényeiket alulírott előjárósághoz **folyó évi március hó 22-ik napjának délutáni 6 órájáig** nyujtsák be. Később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Az állás javadalmazása: havi utólagos részletekben fizetendő évi 600 korona. Felszerelést a község ad, ruházatról a megválasztandó köteles gondoskodni.

Bácsfeketehely, 1904. március 7-én.

2-1

Előjáróság.

314. szám. 1904.

Pályázati hirdetmény.

Rácmilitics községnél üresedésbe jött 3 gyalogrendőri állásra pályázat hirdettetik; pályázni szándékozók felhivatnak, hogy a rendőrségi szabályzat értelmében felszerelt kérvényeiket eme előjáróságnál **folyó évi március hó 31-ig** nyujtsák be, mert később érkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Az állás javadalmazása fejenként évi 480 korona, mely összeg havonkénti egyenlő s utólagos részletekben fog kifizettetni, felszerelési költséget szinte a község viseli, míg a ruházatot a megválasztandó rendőr sajátjából köteles beszerezni.

Rácmilitics, 1904. március 1.

Bene István,

jegyző

Ditjő József,

biró.

3-2

1455. sz.

1904.

Pályázati hirdetmény.

Topolya községben lemondás folytán üresedésbe jött községi irnoki állásra pályázatot hirdetek.

Az állás javadalmazása 600 kor. a községi pénztárból havi előleges részletekben.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy sajátkezűleg írt és a vármegyei szabályrendeletnek megfelelőleg és erkölcsi bizonylattal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám **1904. évi március hó 30-ig** annyival is inkább nyujtsák be, mivel később érkezők figyelembe nem vétetnek.

Topolya, 1904. február 25.

Tukacs,
szolgabíró.

*Lapunk kiadóhivatalá-
ban egy jó házból való fiú*

TANONCUL

felvétetik fizetéssel.

Eladó malacok.

120 darab 4 hónapos tenyésztési célra alkalmas malac eladó; ára páronként 60 korona. — Megtekinthető a **Rohonczy uradalomban Törökbecsén.**

3-3

HIRDETÉSEK

FELVÉTEKNEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

1406/1904.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye újvidéki járás Glozsán községben elhalálozás folytán megürült községi jegyzői állás betöltése végett ezennel pályázatot nyitok.

Ezen állás járandóságai a következők:

1. 630 korona évi készpénzfizetés;
2. szabad lakás és $\frac{3}{4}$ telek föld haszonélvezete, mely után az adót a jegyző, az egyenértéki illetéket pedig a község tartozik megfizetni;
3. 36 pozsonyi mérő, vagyis 18 métermázsza tiszta buza, megváltandó az újvidéki piac közép ára szerint;
4. hat öl vagyis 24 köbméter kemény tűzifa;
5. szabályrendeletileg megállapított mellékjövedelem;
6. szükséges fuvarok.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1883. évi I. t. c. 6. § a illetve 1900. évi XX. t. c. 3. § a értelmében felszerelt pályázati kérvényeiket 1904. évi március hó 30-ig déli 12 óráig alulirothoz annál is inkább nyujtsák be, mivel később érkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Újvidék, 1904. évi március hó 6-án.

Mezey Imre,
főszolgabíró.

2-1

Jakobb József igazgató-tanítónál Szilbereken (Bácsbresztovác) különféle, Zombor és vidékén (a Közép Bácskán) bevált legnemesebb és legjobb fajú gyümölcsfák, u. m.: nyári, őszi és téli **alma**, **körték**, **szilvák**, legnagyobb **zöldringló** (Reineclande d'Angouleme), — több fajú (legkorábban és egészen későn érők is) **kajszinbarackok**, legnagyobb gyümölcsű **hirsalma** (gyökérmes), nagyszemű fekete vagy piros **meggy**, — **cseresznyék** legjobb fajokban (badacsonyi óriás fekete ropogós, és germersdorfi igen nagy piros ropogós), — sok fajú **őszi-barackfa-ojtványok** (duránci és magvaváló, köztük már cseresznyével érő), — legnagyobb gyümölcsű, hosszúfűrtű **ribizke**, piros és fehér nagyszemű **pöszméte** (egres) (Wihams industry), folyton termő piros **málna** (Himbeern). A gyümölcsfák névvel ellátott (autentikus) törpe vagy magas drbja 40—100 fillér. Ribizke vagy egres (erős hozontos példányok) drbja 20 fillér. Málna drbja 4 fillér. **Szamóca** (földieper) csak nagy gyümölcsű korán érő 10 drb 10 fillér. Nemesített 1—3 éves közép és magastörzsű szabadban nevelt **rózsák**, a legkedveltebb és leghálásabb fajok, hők gyökézzel és szép kifejtett koronával, darabja 60—100 fillér. **Ojtógalyak** bármely gyümölcsfajból drbja 6—12 szemmel 4 fillér. Aki többféle gyümölcsessel kíván rendelkezni — úgy hogy kertjéből egész éven át érett gyümölcsöt kapjon — legjobb, ha a kiválasztást reám bizza; csupán csak azt tessék jelezni, hogy hány drb körte, alma, cseresznye stb. mást kíván. Én csak legkitűnőbb és teljesen bevált fajokból fogom a rendelést összeállítani, úgy hogy abban nyári, őszi és téli gyümölcs képviselve legyen.

3-2

1141. szám. 1904.

Pályázati hirdetmény.

Járásomhoz tartozó Jánoshalma (Jankovác) községében üresedésben levő őrnöki állásra ezennel pályázatot hirdetek és felhivom ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám folyó évi március hó 25-ig nyujtsák be.

Az elkésetten érkező folyamodványok figyelmen kívül fognak hagyatni.

Ezen állás javadalmazása a községi pénztárbál havi előleges részletekben fizetendő 600 korona.

Bácsalmás, 1904. március 2-án.

Szutrély Lipót,
főszolgabíró.

2-2

1176/kig. 1904. szám.

Pályázati hirdetmény.

Németpalánka községében az üresedésben levő évi 800 korona fizetéssel javadalmazott segédjegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom a pályázni óhajtókat, hogy felszerelt kérvényeiket hozzám **folyó évi március hó 25-éig** annál inkább nyujtsák be, mert az azontul érkezőket figyelembe nem fogom venni.

Palánkán, 1904. március 1-én.

Hipp Dezső,
főszolgabíró.

3-3

Minden elfogadható árért.

Most érkezett

óriási nagy választék:

Női ruhaszövetben,

Eredeti Sigl-féle vászon,

Schroll-schiffonok,

Batistok, Zephirek, Kartonok,

stb.-féle cikkekben.

Tuna Gusztáv

Kossuth Lajos- (fő-) utca,

Teltsch üzlete mellett.

5-3

Földeladás.

A szóntai országuton, a Ferenc-esatorna közelében fekvő mintegy 7 kat. hold szőlő, gyümölcsös és szántó-föld esinos épülettel előnyös fizetési feltételek mellett eladó esetleg bérbeadó.

Értekezni a „Zombori Iparosok Öns. Szövetkezete” irodájában.

3-1

1315. sz.

1904.

Árverési hirdetmény.

A kir. kincstár tulajdonát képező gyulafalvai 19. sz. telepbelsőség (703 □ öl felvéve a küsszapári pusztai 32. számú telekjegyzőkönyvben $\frac{4}{115}$ hrsz. a.) és a rajta levő ház a gyulafalvai 476. számú telepbelsőség (816 □ öl felvéve a küsszapár-pusztai 484. számú telekjegyzőkönyvben $\frac{4}{106}$ hrsz. a.) ugyszintén az ezen telepbelsőségen levő ház a zombori kir. kincstári ügyészség által foganatosítandó nyilvános árverésen Gyulafalván a község-házán **1904. évi március 30-án (harminc) délelőtt 10 órakor** örök áron úgy, hogy tulajdonjoga feltételek teljesítése után a vevőre fog bekebeleztetni, eladatnak.

A kikiáltási ár mindenik telep elsősegre s házra nézve külön-külön 600 korona (hatszáz korona), melynek 10%-át az árvezetni szándékozók készpénzben bánatpénzül az árverés megkezdése előtt letenni tartoznak. A vételár 3 egyenlő részletben az árveréstől számított 90 nap alatt (30—30 napi időközben) a zombori kir. adóhivatal pénztárába $5\frac{1}{2}\%$ kamattal fizetendő.

Az ingatlanok az árveréstől számított 3 hó lejártá, illetve a felsőbb jóváhagyás után vehetők birtokba.

A részletes feltételek a zombori kir. kincstári ügyészségnél és Gyulafalva község előljáróságánál tekinthetők meg.

Zombor, 1904. február 25-én.

Nyári legelőbérbeadás

A bezdáni nagyszigetben

nyári legelő szarvasmarha legeltetésre bérbeadó.

Öreg darabja 15 korona, éves darabja 10 korona.

Ugyanott birkalegelő is kapható.

Bővebbet a bérlőnél

Müller Mihálynál,

2-2

Bezdan.

Üzlethelyiség változás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint

üzlethelyiségemet

folyó évi május hó 1-én a zombori takarékpénztár szomszédságába, a **Molnár-fele házba helyezem át.**

Ez alkalomból térszűke miatt kész ruháim nagy részét, valamint a mérték után készülő férfiruhákat is, mélyen a rendes áron alul, **beszerzési árban** fogom a nagyérdemű közönség rendelkezésére bocsájtani.

A jövőben pedig csakis a legújabb és legjobb minőségű szöveteket tartom raktáron, lehetővé akarván tenni a nagyérdemű közönség legkényesebb igényeinek kielégítését.

Kiváló tisztelettel

Grosz Sámuel,

3-2

férfi szabó.

888. szám. 1904.

Hirdetmény.

Alulírott községi előljáróság ezenel közhírré teszi, hogy egy ujonnan építendő tanterem építési munkálatai, a melyek a vármegyei alispán ur 6774. 1904. számú engedélye folytán 4051 korona 92 fillérrel irányoztattak elő költségvetésileg, **folyó évi március hó 22-én délelőtt 9 órakor** a község-háza tanácstermében megtartandó nyilvános szóbeli árlejtésen kiadatnak.

A költségvetés, terv és árlejtési feltételek a községi jegyzői irodában a hivatalos órákban bármikor megtekinthetők.

Mélykuton, 1904. március hó 5-én.

Lajthay Benjámín, Balog László,
jegyző. 3-2 bíró.

Árlejtési hirdetmény.

Tovarisova község jegyzői lak mel-léképületének felépítése elrendeltetett.

Ezen építkezési munkálatnak biztosítása végett Tovarisonván a község-ház tanácstermében **1904. évi március hó 14-én délelőtt 11 órakor** nyilvános szóbeli árlejtést tartunk, a melyhez a vállalkozni szándékozókát ezennel meghívjuk.

Kikiáltási ár 6286 kor. 22 fillér.

Az árlejtési feltételek, egy a vonatkozó terv, műszaki leírás és költségvetés Tovarisonva község jegyzői hivatalánál a hivatalos órák alatt betekinthe-tők.

Tovarisonván, 1904. február 28-án.

Nikolics Aurél, Bugarszki Lázár,
jegyző. 3-3 bíró.

Gombos Nándor

jégszekrény és fürdőberendezések gyára, épület- és diszműbádogos

ZOMBOR (Bácska)-

Dús raktár mindenféle

jégszekrényekben,

(vendéglősök, mészárosok és magánosok részére);

fürdőkádokban

és

*-2

konyhafelszerelésekben.

Minden e szakmába vágó és rajzszerinti bármilynemű bádogárúk elkészítettnek.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

Javítások olcsón és pontosan.

